Gemeente Weststellingwerf

23 DEC 2022

nr:

Comprix
de kracht achter primair onderwijs

Begroting 2023 - 2027

Stichting Comprix

December 2022
P. van den Berg

Voorwoord

Deze begroting is tot stand gekomen in een periode van veel ontwikkelingen. Vanaf 1 januari 2023 is de vereenvoudigde bekostigingssystematiek van kracht, door het tekort aan invalkrachten is het vervangen van afwezige leerkrachten niet altijd mogelijk en de gevolgen van de oorlog in Oekraïne leiden tot ophoging van veel prijzen en onzekerheden aangaande leveringen. In 2023 ontvangen we voor de laatste keer NPO-gelden (par 2.3).

Zoals eerdere jaren al benoemd, lopen de inkomsten van Comprix de komende jaren terug. Deze terugloop wordt veroorzaakt door:

- de regionale krimp, waardoor rekening wordt gehouden met een daling van het leerlingaantal (zie par. 2.4);
- de negatieve effecten van de vereenvoudigde bekostiging primair onderwijs per januari 2023 (zie par. 2.5);
- het aflopen van de fusieformatie van een aantal scholen (zie par. 2.6).

De dalende inkomsten hebben tot gevolg dat de formatie de komende jaren (fors) moet krimpen. In deze begroting is de gehele taakstelling tot en met 2027 inzichtelijk gemaakt. Comprix kiest voor een evenredige daling van de formatie tot en met 2027. Dit resulteert in een grillig verloop van de te behalen resultaten voor de komende jaren, maar zorgt er wel voor dat de benodigde krimp van de formatie gelijkmatig verspreid over de komende jaren 'zacht kan landen'. De financiële situatie van Comprix maakt deze spreiding van de formatieve krimp over een aantal jaren mogelijk. Meerjarig formatiebeleid is noodzakelijk om de benodigde krimp te realiseren, maar tegelijkertijd moet worden voorkomen dat de krimp groter is dan noodzakelijk omdat ook Comprix in de toekomst wegens het lerarentekort moeite kan krijgen om vacatures te vullen. Door middel van een strategische meerjaren personeelsplanning is de verwachting dat dit op basis van natuurlijk verloop en de flexibele schil haalbaar is.

Een onzekere factor in de meerjarenbegroting is de ontwikkeling van de energiekosten. In de meerjarenbegroting is uitgegaan van meer dan een verdubbeling van de uitgaven, waarbij een inschatting is gemaakt van de te ontvangen tegemoetkoming vanuit de overheid, gebaseerd op de 400 miljoen euro die voor de sector OCW beschikbaar wordt gesteld.

Wolvega, 15 december 2022

Edwin de Weers

Comprix
de kracht achter primair onderwijs

Inhoudsopgave

Voorwoord **2**
Samenvatting **4**
1. Algemene instellingsgegevens **5**
1.1 De governance structuur 5
1.2 Het organisatieschema 6
2. Begroting 2023 – 2027 Comprix **7**
2.1 Financieel beleid 7
2.2 Beleidsmatige keuzes 7
2.3 Nationaal programma onderwijs 8
2.4 Leerlingenaantallen 8
2.5 Vereenvoudiging bekostiging primair onderwijs 9
2.6 Fusiebekostiging (samenvoegingscompensatie) 10
2.7 Extra gelden basisvaardigheden 10
2.8 Lasten 10
2.9 Taakstelling 11
3. Grondslagen begroting 2023 - 2027 ..... **12**
3.1 Algemeen 12
3.2 Rijksbijdragen OCW 12
3.3 Nationaal Programma Onderwijs 12
3.4 Overige overheidsbijdragen 12
3.5 Overige baten 12
3.6 Personeelslasten 12
3.7 Afschrijvingen en investeringen 13
3.8 Huisvestingslasten 14
3.9 Overige instellingslasten 14
3.10 Financiële baten en lasten 14
4. Risicoanalyse en eigen vermogen **15**
4.1 Risicoanalyse 15
4.2 Normatief eigen vermogen 15
4.3 Kengetallen 16
5. TREASURY **17**
6. MEERJARENBEGROTING 2023 - 2027 ..... **18**
6.1 Meerjaren exploitatie 18
6.2 Meerjaren balans 18

Samenvatting

Voor u ligt de begroting 2023 – 2027 van Stichting Comprix. De begroting 2023 – 2027 betreft een financiële doorkijk gebaseerd op de financiële eindejaarsprognose 2022, de beleidsmatige keuzes in de komende jaren, de geldende wet- en regelgeving, de op dit moment bekend zijnde afspraken met geldverstrekkers en leveranciers en de leerlingenprognose 2023 tot en met 2027.

Het ingezette beleid, gebaseerd op ambitie en kwaliteit, wordt in deze meerjarenbegroting voortgezet. Comprix stimuleert innovatieve projecten op de scholen. De vernieuwingen in duurzaamheid worden de komende jaren gecontinueerd.

Per 1 augustus 2022 vallen 38 scholen onder het bevoegd gezag van Comprix. Voor de bekostiging van 2023 wordt uitgegaan van de leerlingenaantallen van 1 februari 2022 en bedraagt het aantal leerlingen 4.213. Per 1 februari 2021 bedroeg het aantal leerlingen 4.194.

Het algemeen beeld van de begroting 2023 – 2027 van Comprix is dat, vanwege de vereenvoudig van de bekostiging, de daling van het aantal leerlingen, het verminderen van de fusiebekostiging en de sluiting en overgang van enkele scholen naar een andere onderwijskoepel, de reguliere Rijksbijdrage de komende jaren fors gaat afnemen. De taakstelling in de reguliere personele formatie voor de komende jaren is hierdoor omvangrijk.

Op basis van de huidige flexibele schil en het natuurlijk verloop zou de taakstelling ingelopen kunnen worden, als zowel de flexibele schil als het natuurlijk verloop niet vervangen wordt. Vanwege het lager aantal leerlingen zullen minder klassen benodigd zijn waardoor minder personele inzet noodzakelijk is, maar de formatieve krimp zal impact hebben. Er zal goed gekeken moeten worden naar de huidige bezetting en inrichting van het onderwijs om de vereiste taakstelling te behalen. Om hier harmonisatie in te vinden, is voor Comprix dé opgave voor de komende jaren.

In aanvulling op het bovenstaande heeft de toekenning van de tijdelijke middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) een aanzienlijke impact op de begroting 2023 – 2027 van Comprix. In totaal ontvangt Comprix nog ruim € 1,4 miljoen aan tijdelijke NPO-middelen in 2023. Comprix kiest ervoor om de bestedingen tot en met schooljaar 2023-2024 plaats te laten vinden. Daarnaast kiest Comprix ervoor om de besteding zoveel mogelijk te realiseren met incidentele middelen zodat geen structurele verplichtingen worden aangegaan. De timing tussen de voorgeschreven verantwoording van de ontvangsten en bestedingen van de NPO-gelden lopen niet synchroon. Dit resulteert in aanzienlijke schommelingen van de resultaten tot en met 2024. Middels de bestemmingsreserve NPO-gelden worden deze schommelingen geëlimineerd.

Bovenstaande leidt in totaal tot een taakstelling van € 2.784.000 tot en met 2027. Comprix kiest ervoor om de taakstelling evenredig over de komende jaren te verdelen, om zo de benodigde krimp van de formatie 'zacht te laten landen', zodat de resultaten in de komende jaren enigszins grillig zijn. Maar waarbij de taakstelling kan worden gerealiseerd op een voor het onderwijs realistisch wijze.

Het resultaat voor de komende jaren ontwikkelt zich als volgt:

Boekjaar	Begroot resultaat
Begroting 2023	€ 156.247
Begroting 2024	€ - 1.042.901 *
Begroting 2025	€ - 173.083
Begroting 2026	€ 77.656
Begroting 2027	€ 102.136

* In 2024 wordt vanuit de bestemmingsreserve nog € 858.000 ingezet. Dit betekent dat het resultaat uit gewone bedrijfsvoering (exclusief NPO) € 189.901 negatief bedraagt.

1. Algemene instellingsgegevens

1.1 De governance structuur

Stichting Comprix vormt het bevoegd gezag van het openbaar primair onderwijs in de gemeenten Opsterland, Oost- en Weststellingwerf. De stichting wordt geleid door een éénhoofdig college van bestuur. De 38 scholen hebben elk een eigen directeur. De ondersteuning van de scholen op het gebied van de bedrijfsvoering is ondergebracht bij het stafbureau die wordt geleid door een directeur bedrijfsvoering. Het interne toezicht op het college van bestuur is belegd bij de raad van toezicht. Binnen Comprix heeft elke school een medezeggenschapsraad (MR). Voor onderwerpen die de meerderheid van de scholen aangaan is er een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR).

College van bestuur
Het college van bestuur (CvB) is verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur van de stichting. Het college van bestuur werkt vanuit aandachtsgebieden die voortvloeien uit het strategisch plan en de organisatie.

Schoolleiding en leiding stafbureau
De schooldirecteuren zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken binnen de scholen. Zij werken vanuit de aandachtsgebieden die voortvloeien uit het strategisch plan en het schoolplan. De directeur bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en de ondersteuning van de bedrijfsvoering en werkt op basis van een jaarplan dat is gebaseerd op het strategisch plan van het college van bestuur. Het bestuurlijk mandaat is uitgewerkt in het managementstatuut.

Raad van toezicht
De raad van toezicht (RvT) bestaat statutair uit zes leden. De RvT vergadert minimaal zes keer per jaar. De RvT ziet erop toe dat het CvB de stichting bestuurt conform de missie, visie en kernwaarden van de stichting. De RvT ziet toe op de wijze waarop haar beleid bijdraagt aan het realiseren van de maatschappelijke doelen van Comprix, waaronder kwaliteit van onderwijs, een rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen, alsmede op de algemene gang van zaken binnen de stichting. De RvT heeft een renumeratiecommissie, een audit commissie en een onderwijscommissie. Naast het toezicht op het bestuur geeft de RvT goedkeuring aan bepaalde bestuursbesluiten, is hij de werkgever van het CvB en is hij klankbord van het CvB.

Medezeggenschap
Elke school binnen Comprix kent een medezeggenschapsraad (MR). In de medezeggenschapsraden van de scholen hebben ouders en personeelsleden zitting, in de verhouding dat de helft van de leden van de raad bestaat uit ouders en dat de andere helft bestaat uit personeel. Via de MR kunnen ouders en personeel officieel invloed hebben op ontwikkelingen binnen de school. De leiding van de school draagt zorg dat de MR zo goed en volledig mogelijk wordt geïnformeerd. De MR heeft instemmings- of adviesrecht. Dit is afhankelijk van het type vraagstuk.

Comprix kent een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) die bestaat uit ouders en personeelsleden, in de verhouding dat de helft van de leden van de raad bestaat uit ouders en dat de andere helft bestaat uit personeel. Via de GMR kunnen ouders en personeel officieel invloed hebben op ontwikkelingen die de meerderheid van de scholen aangaan. De GMR van Comprix telt 12 leden en wordt voorgezeten door een lid van de GMR en voert overleg met het CvB. Het CvB draagt zorg dat de GMR zo goed en volledig mogelijk wordt geïnformeerd. De GMR heeft instemmings- of adviesrecht. Dit is afhankelijk van het type vraagstuk dat voorligt. De GMR vergadert jaarlijks ongeveer zes keer. Zij laat zich hierbij informeren door het CvB. De agenda van de GMR loopt parallel met de bestuurlijke agenda.

1.2 Het organisatieschema

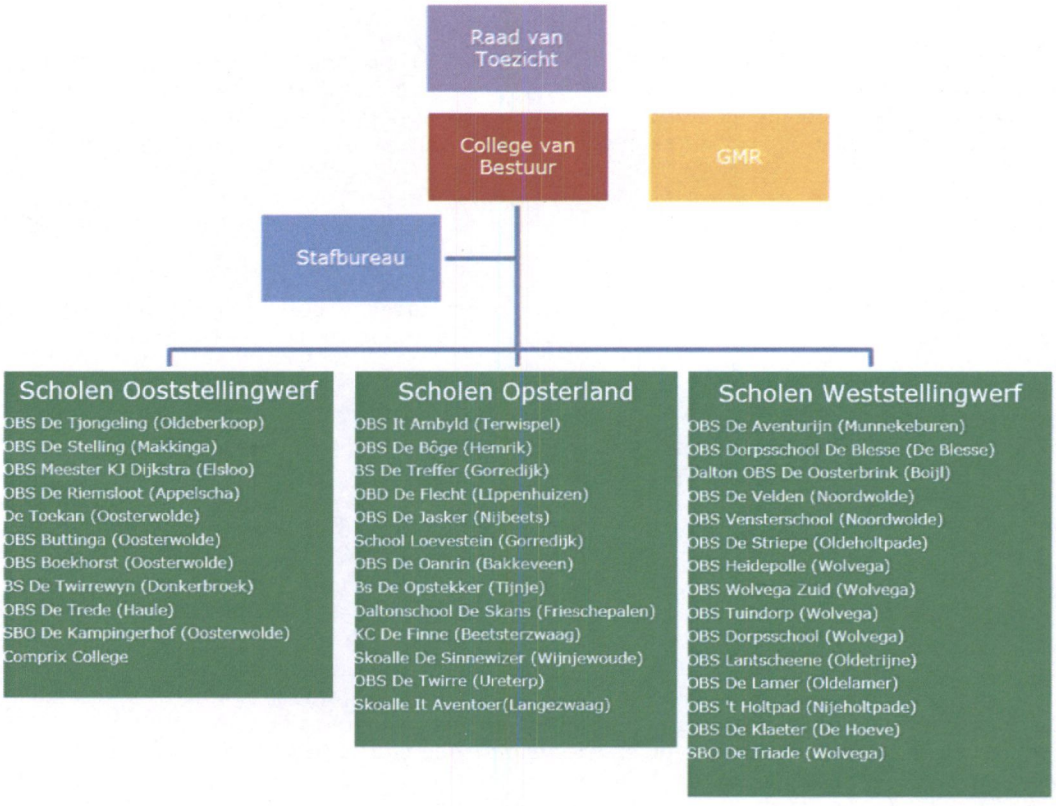

2. Begroting 2023 – 2027 Comprix

2.1 Financieel beleid

Het financieel beleid van Stichting Comprix heeft als doel het borgen van een blijvend evenwichtige verdeling tussen inkomsten en uitgaven. Uitgangspunt hierbij is dat het financieel beleid eenvoudig, inzichtelijk en transparant moet zijn. Een ander belangrijk uitgangspunt is de solidariteitsgedachte.

Het is belangrijk om vooruit te kijken, uitdagingen inzichtelijk te maken en duidelijk te krijgen wat de financiële opdracht is de komende jaren. Hierbij staat het waarborgen van de kwaliteit van het primair proces in relatie tot een financieel gezonde huishouding voorop.

De komende jaren staat Comprix voor een aantal financiële uitdagingen. Deze uitdagingen komen door:

- de krimp van het aantal leerlingen in de regio,
- het aflopen en versoberen van de fusiebekostiging,
- de vereenvoudiging van de bekostiging,
- het aflopen van de NPO-gelden en
- stijgende kosten materiële instandhouding.

De scholen van Comprix maken deel uit van één organisatie, die in zijn geheel streeft naar een hoogwaardig onderwijsaanbod. Bij het financieel beleid staat de rechtmatige en doelmatige verwerving en besteding van middelen centraal, waarvoor het CvB de eindverantwoordelijkheid draagt. Anders verwoordt het financieel beleid is gericht op een optimale en efficiënte inzet van middelen om de gestelde doelen te realiseren. Hierbij geldt dat financiën het beleid volgt en is het verbonden met alle beleidsterreinen binnen de organisatie. Hierbij geldt 'alles hangt met alles samen'. Het voeren van een gezond financieel beleid op korte en lange termijn is belangrijk, zowel op bestuurs- als op schoolniveau.

Bovenstaande leidt tot de volgende uitgangspunten:

1. Financiële middelen worden zoveel mogelijk ingezet voor het primair proces.
2. Continuïteit waarborgen door realistische exploitatie en het bewaken van de reserves.
3. Allocatie is op basis van solidariteit.
4. Betrokkenen hebben inzicht om zo hun rol goed te kunnen vervullen.

2.2 Beleidsmatige keuzes

- In 2023 wordt de laatste hand gelegd aan een strategisch beleidsplan voor Comprix. Hierin zijn de kaders voor de komende vier jaar opgenomen. Aan de hand van dit strategisch beleidsplan worden door de scholen in het voorjaar van 2023 schoolplannen opgesteld.

- In 2023 is het voornemen om in de gemeente Opsterland drie scholen samen te voegen met scholen van de VCSO. De gesprekken en voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. Het staat in de planning om de scholen OBS De Jasker in Nij Beets en OBS De Twirre in Ureterp samen te voegen met scholen van de VCSO onder het bestuur van de VCSO. Daarnaast is het voornemen om OBS De Oanrin in Bakkeveen samen te laten gaan met CBS Betrouwen van de VCSO in Bakkeveen. Deze samengevoegde school komt onder het bestuur van Comprix te vallen. Door de vereenvoudig van de bekostiging behoudt de oorspronkelijke school de bekostiging van de leerlingen tot en met 31 december. In de begroting is de bekostiging voorzichtigheidshalve stopgezet per genoemde fusiedatum. Met de VCSO worden nog afspraken gemaakt over hoeveel geld de leerlingen volgt na de fusies in de periode van 1 augustus tot en met 31 december. Deze afspraken zijn niet verwerkt in de begroting 2023 en kunnen een positief effect hebben op het resultaat.

- Naast de voorgenomen fusies is het voorgenomen besluit genomen om OBS de Lantscheene in Oldetrijne te sluiten. Op dit moment zijn er nog 29 leerlingen op de school en de prognose laat een verdere daling zien. De sluiting is gepland op 1 augustus 2023. Door de vereenvoudigde bekostiging stopt de bekostiging voor de Lantscheene direct per sluitingsdatum.

- In de afgelopen jaren is de voorbereiding gestart voor nieuwbouw van enkele schoolgebouwen in de gemeente Opsterland. In de begroting 2023 is rekening gehouden met een inzet vanuit de bestemmingsreserve 'gebouwen van voormalig Stichting Primo'.

- Binnen Comprix is tot op heden nog geen sprake geweest van het niet kunnen invullen van vacatures. De afgelopen jaren is wel geanticipeerd op een mogelijk lerarentekort door nadrukkelijk aandacht te besteden aan het vinden en binden van medewerkers en in te zetten op goed werkgeverschap en duurzame inzetbaarheid. Wel levert de tijdelijke vervanging van leerkrachten steeds meer problemen op. Dit heeft nadrukkelijk gespeeld tijdens de coronacrisis en wordt ook negatief beïnvloed door de inzet van onderwijspersoneel vanuit het NPO. Door de flexibiliteit en betrokkenheid van de schoolteams wordt de afwezigheid van collega's vaak opgevangen. Dit werkt doorgaans echter wel werkdruk verhogend, medewerkers kiezen niet voor niets voor om parttime te werken. We gaan ook de komende jaren de inzet en investeringen in goed werkgeverschap en duurzame inzetbaarheid continueren.

- In 2023 wordt ingezet op vitaliteit van medewerkers en de invloed van de directeuren daarop. Het gaat hierbij naast het begeleiden van zieke medewerkers ook vooral om preventie en het bevorderen van inzetbaarheid en werkplezier. Naast dat het verzuimbeleid wordt aangepast worden alle leidinggevenden geschoold.

- We gaan in 2023 verder werken aan de strategische personeelsplanning. Dit om vanuit inzicht de formatie kwantitatief in evenwicht te houden met de (dalende) inkomsten en kwalitatief passend te houden met de eisen die aan het onderwijs worden gesteld en die voortvloeien uit het strategisch beleid van Comprix. Tevens koppelen we fte en geld, zodat in het bestuursformatieplan inzicht wordt gegeven in de aanwezige formatiebudgetten per school.

2.3 Nationaal programma onderwijs

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) betekent een forse investering in het onderwijs. In 2023 ontvangt Comprix nog circa € 1,4 miljoen

Op bestuursniveau is er in overleg met de directeuren en de GMR voor gekozen om maximaal 10% van de NPO-middelen bovenschools in te zetten. Hiermee kunnen gezamenlijke initiatieven worden bekostigd en kunnen risico's gezamenlijk worden gedragen.
Enkele voorbeelden waarvoor de NPO-gelden worden ingezet:

- Gezamenlijk scholing voor onderwijsassistenten.
- Extra inzet van een ICT-er voor de installatie van soft- en hardware.
- Bekostiging van de vervanging van afwezige medewerkers die vanuit het NPO worden ingezet.
- De kosten na afloop van het NPO ten gevolge van het beëindigen van tijdelijke contracten.
- De extra kosten die worden gemaakt bij de inhuur van medewerkers via uitzendbureaus.

De verdeling van de inzet NPO in 2023 en 2024 ziet er als volgt uit:

Inzet NPO-gelden	2023	2024
Tijdelijk personeel in loondienst inclusief vervanging	€ 972.000	€ 567.000
Bovenschoolse uitgaven	€ 108.000	€ 63.000
Externe inhuur	€ 240.000	€ 140.000
Materiële uitgaven	€ 140.000	€ 88.000
Totaal	**€ 1.460.000**	**€ 858.000**

De inzet NPO-gelden in 2023 kunnen geheel uit de NPO-gelden worden bekostigd die in 2023 worden ontvangen. De uitgaven 2024 worden bekostigd vanuit de bestemmingsreserve NPO.

2.4 Leerlingenaantallen

Na de doorvoering van de vereenvoudiging van de bekostiging is sprake van t-1 bekostiging op basis van het aantal leerlingen op 1 februari. Dit betekent dat de bekostiging voor 2023 is gebaseerd op het leerlingenaantal van 1 februari 2022.
Het aantal leerlingen van de 38 scholen binnen Comprix bedraagt per 1 februari 2022 4.213 leerlingen. Het aantal leerlingen per 1 februari 2021 bedroeg 4.194. Ten opzichte van het voorgaande jaar is het aantal leerlingen dus gestegen met 19.

Verklaring stijging leerlingenaantal op 1 februari 2022 ten opzichte van 1 februari 2021:

Omschrijving	Leerlingen
Fusie OBS Twaspân en CBS Votum Nostrum per 1-8-21	+77
Daling aantal leerlingen	-65
Stijging aantal SBO-leerlingen	+7
Totaal stijging per 1 februari 2022	**+ 19**

Op basis van de basisregistratie van de gemeentes Opsterland, Oost- en Weststellingwerf is een meerjarenprognose opgesteld voor de ontwikkeling van het aantal leerlingen van Comprix. Tevens is rekening gehouden met per 1 augustus 2023 ophanden zijnde fusies van drie scholen en de sluiting van één school, waarvan het leerlingenaantal al enkele jaren onder de interne opheffingsnorm zit van 36 leerlingen. De totale geprognotiseerde leerlingendaling tussen 1 februari 2022 en 1 februari 2026 bedraagt 219 leerlingen.

In onderstaand overzicht is de meerjarenprognose voor het leerlingenaantal - zoals is verwerkt in deze meerjarenbegroting - opgenomen:

Primair onderwijs	1 feb 2022	1 feb 2023	1 feb 2024	1 feb 2025	1 feb 2026	Daling
Basisonderwijs	4.102	3.970	3.957	3.957	3.891	-211
Speciaal basisonderwijs	111	109	107	105	103	-8
Totaal	**4.213**	**4.079**	**4.064**	**4.029**	**3.994**	**-219**

Voor scholen (en het bestuur) heeft een daling van het leerlingenaantal een aantal gevolgen. De meest in het oog springende is uiteraard de vermindering van de rijksbijdragen. Tevens heeft een leerlingendaling negatieve gevolgen voor de klassengrootte en de terugloop van leerlingen kan ook leiden tot de noodzaak om meer combinatiegroepen te vormen. Daarnaast heeft een dalend leerlingenaantal ook effect op de materiële instandhouding. Klaslokalen kunnen als gevolg van een leerlingendaling soms leeg komen te staan.

Het grootste deel van de scholen van Comprix is gevestigd in kleine kernen. Een (wellicht relatief sterke) leerlingendaling kan dan leiden tot de noodzaak om scholen samen te moeten voegen (of zelfs te sluiten). De kwaliteit van het onderwijs in de ruimste zin van het woord is echter in alle gevallen (ook als het leerlingenaantal niet zou dalen) leidend voor het wel of niet besluiten tot samenvoeging.

2.5 Vereenvoudiging bekostiging primair onderwijs

Met ingang van het jaar 2023 start de vereenvoudiging bekostiging in het primair onderwijs. De bekostiging wordt vanaf het jaar 2023 op basis van de nieuwe bekostigingsparameters toegekend. Er bestaat een verschil tussen de hoogte van de bekostiging middels de "oude" berekeningswijze en de "nieuwe" berekeningswijze. Om onderwijsinstellingen de ruimte te geven om toe te groeien naar de nieuwe werkelijkheid, wordt het verschil tussen de "oude" berekeningswijze en de "nieuwe" berekeningswijze in vier jaren afgebouwd.

In de kern bestaat de vereenvoudiging uit de volgende maatregelen:

1. De gemiddelde gewogen leeftijd (GGL) wordt afgeschaft
2. Het onderscheid in de bekostiging tussen onderbouw en bovenbouw verdwijnt
3. De personele en materiële bekostiging wordt samengevoegd
4. De volledige bekostiging wordt op kalenderjaar bepaald en uitbetaald, de teldatum wijzigt van 1 oktober t-1 naar 1 februari t-1

De rijksbijdrage van Comprix neemt bij de "nieuwe" berekeningswijze af met ongeveer € 383.000 ten opzichte van de "oude" berekeningswijze. De vereenvoudiging kent een overgangsregeling, waarbij in het eerste jaar nog 75% vergoed wordt van het verschil, het tweede jaar 50% en het derde jaar nog 25% waardoor sprake is van een stapsgewijze afbouw. In 2026 is de overgangsregeling ten einde.

In onderstaand overzicht is weergegeven welk bedrag Comprix ontvangt ten behoeve van de overgangsregeling en wat de daling is van de vereenvoudigde bekostiging:

	2023	2024	2025	2026
Compensatie overgangsregeling nieuwe bekostiging	€ 288.000	€ 130.000	€ 65.000	€ 0
Daling vereenvoudigde bekostiging	- €95.000	- € 253.000	- € 318.000	- € 383.000

Naar aanleiding van de vereenvoudigde bekostiging wordt ook het allocatiemodel voor toekenning van de formatie aangepast per 1 augustus 2023. Dit wordt gepresenteerd in het meerjaren bestuurs-formatieplan.

2.6 Fusiebekostiging (samenvoegingscompensatie)

Ook de fusiecompensatie wordt na de vereenvoudiging van de bekostiging vereenvoudigd. Er wordt gesproken over aanvullende bekostiging in de vorm van de samenvoegingscompensatie. Daarbij geldt een aantal voorwaarden:

- Doorstroom van minimaal 25% van de leerlingen:
- Ondersteuningsmiddelen en CUMI (culturele minderheid) zijn geen onderdeel van de samenvoegingscompensatie, omdat het verschil altijd uitkomt op nul;
- Betrokken scholen bestaan minstens 8 jaar;
- Fusie moet binnen 4 weken na fusiedatum worden gemeld aan DUO.

Zoals eerder aangegeven wordt vanaf 1 januari 2023 de bekostiging verstrekt per kalenderjaar op basis van de teldatum 1 februari van het kalenderjaar ervoor. In het kalenderjaar waarin de fusie plaatsvindt, ontvangen de betrokken scholen de gehele bekostiging tot het einde van dat kalenderjaar (alsof geen fusie heeft plaatsgehad). De samenvoegingscompensatie wordt de twee kalenderjaren volgend op de fusiedatum verschaft, op basis van de teldatum direct voorafgaand aan de fusiedatum. De samenvoegingscompensatie bedraagt het eerste jaar 100% en het tweede jaar 50%.

	2023	2024	2025	2026	2027
Fusiebekostiging van vóór 1-1-2023	€ 1.370.736	€1.042.000	€ 541.000	€ 380.000	€ 222.000
Samenvoegings-compensatie		€ 231.000	€ 116.000		
Totaal	**€ 1.370.736**	**€ 1.273.000**	**€ 657.000**	**€ 380.000**	**€ 222.000**

OCW wil een harde knip aanbrengen voor scholen die al zijn gefuseerd vóór 2023 en waarvan de fusiecompensatie zou doorlopen na 1 augustus 2023. Dit houdt verband met de uitvoerbaarheid door DUO. In verband met de harde knip zal een deel van de scholen die sinds 1 augustus 2019 zijn gefuseerd of nog gaan fuseren in 2021 of 2022, de resterende fusiecompensatie vanaf 2023 in één keer uitgekeerd krijgen. In de begroting is gewerkt alsof de fusiegelden vanuit de fusies van voor 1 januari 2023 jaarlijks worden uitbetaald. Dit is in de begroting verwerkt via de overlopende passiva.

2.7 Extra gelden basisvaardigheden

Scholen in het primair onderwijs krijgen vanaf 2025 extra bekostiging voor de basisvaardigheden, boven op de lumpsum. Alle scholen krijgen een basisbedrag en scholen waar de prestaties van leerlingen rondom de basisvaardigheden achterblijven, krijgen een aanvullend bedrag. Er is nog veel onduidelijk wat dit voor individuele scholen betekent. Er is niet duidelijk wat de verdeling, hoogte en criteria zullen zijn. Op dit moment is er in de begroting nog geen voorschot genomen op deze extra inkomsten. Deze extra inkomsten zullen echter een positief effect hebben op de taakstelling die voorligt. Wel is de verwachting dat deze extra gelden niet zullen leiden tot het geheel oplossen van de taakstelling.

2.8 Lasten

De overige instellingslasten hebben een directe relatie met het aantal leerlingen. Om deze reden laten de overige instellingslasten een daling zien. Met betrekking tot afschrijvingen en de huisvestingslasten is deze relatie niet vanzelfsprekend en zijn deze kosten als zodanig zo goed als constant gehouden met uitzondering van de gebouwen die per 1 september 2023 wegvallen na sluiting of fusie met overgang naar een nieuw bestuur.

2.9 Taakstelling

Binnen de begroting is een taakstelling opgenomen. Onderstaand is per schooljaar de daling van het aantal leerlingen weergegeven ten opzichte van het voorgaande schooljaar, waarbij per schooljaar een taakstelling is weergegeven.

	1 februari 2022	1 februari 2023	1 februari 2024	1 februari 2025	1 februari 2026	Cumulatief
Mutatie leerlingen	+19	-/- 134	-/- 15	-/- 35	-/- 35	-/- 219
Totale taakstelling formatie Comprix	**€147.000**	**- € 1.037.000**	**- € 116.000**	**- € 271.000**	**- € 271.000**	**- € 1.548.000**

De totale taakstelling is in onderstaande overzichtelijk gemaakt:

	Mutaties t/m 2027	Totale taakstelling
Daling bekostiging door daling leerlingenaantal	- € 1.548.000	
Daling bekostiging door vereenvoudigde bekostiging	- € 383.000	
Daling door wegvallen fusiegelden	- € 1.149.000	
Wegvallen NPO	- € 1.463.000	
Totaal verwerkt in begroting		***- € 4.542.000***
Daling tijdelijke inzet personeel (NPO en fusies/sluiting)	€ 1.672.000	
Daling materiële uitgaven	€ 339.000	
Extra inkomsten basisvaardigheden	p.m.	
Totaal verwerkt in begroting		***€ 1.758.000***
Totale taakstelling Comprix		**- € 2.784.000**

De taakstelling tot en met 2027 is € 2.784.000. In deze taakstelling is nog geen rekening gehouden met de vanaf 2025 te ontvangen gelden voor basisvaardigheden. Dit omdat – zoals eerder benoemd - op dit moment de hoogte en de condities waaronder deze gelden worden ontvangen niet bekend zijn. De taakstelling kan op basis van de huidige flexibele schil en het natuurlijk verloop worden ingelopen. Zowel de flexibele schil als het natuurlijk verloop moet dan niet vervangen worden.

Vanwege het lagere aantal leerlingen zullen klassen moeten worden samengevoegd waardoor minder personele inzet nodig is. Harmonisatie vinden tussen het behalen van de taakstelling en kwalitatief goed onderwijs blijven verzorgen, is voor Comprix dé opgave voor de komende jaren.
Binnen de meerjarenbegroting is gekozen om de taakstelling evenredig over de komende jaren te verdelen, om zo de benodigde krimp van de formatie 'zacht te laten landen'. Hierdoor zijn de resultaten in de komende jaren enigszins grillig, maar kan de taakstelling worden gerealiseerd op een voor het onderwijs meer realistische wijze.

3. Grondslagen begroting 2023 - 2027

3.1 Algemeen
De begroting 2023 - 2027 van Comprix is tot stand gekomen na een traject van overleg met de begrotingsverantwoordelijken en afvaardigingen van het stafbureau huisvesting en ICT. De individuele posten zijn diverse malen besproken en vervolgens zo realistisch mogelijk begroot.

3.2 Rijksbijdragen OCW
In de rijksbijdragen is rekening gehouden met de subsidies vanuit het ministerie van OCW. Hierbij is uitgegaan van de stand van het aantal leerlingen per 1 februari t-1 en de bedragen die gelden vanuit de vereenvoudiging bekostiging PO vanaf het jaar 2023. Ook is rekening gehouden met de afbouw van het verschil tussen de berekeningswijze van de nieuwe bekostiging en oude bekostiging die in vier jaren wordt afgebouwd (jaarlijkse afbouw van 25%) en de afbouw en versobering van de fusiebekostiging. Eveneens is rekening gehouden met het inzetten van de tijdelijke aanvullende bekostiging in verband met de NPO.

De bijdrage voor passend onderwijs is gebaseerd op de verwachte afspraken met Samenwerkingsverband Fryslân. Deze afspraken hebben betrekking op het aan de school doorbetalen van de gelden die de scholen nodig hebben om passend onderwijs te kunnen bieden. Deze bijdrage is gerelateerd aan de leerlingaantallen van de scholen in verhouding tot het totaal aantal leerlingen in de provincie.

De Rijksbijdrage OCW 2023 is ten opzichte van de begroting 2022 gestegen, grotendeels ten gevolge van de toevoeging van de compensatie voor de CAO-verhogingen. Vanaf 2024 wordt echter een aanzienlijke daling van de Rijksbijdrage verwacht ten gevolge van:

- Daling van de leerlingaantallen als gevolg van de krimp in de regio en een sluiting van een school in 2023, op handen zijnde fusies in 2023, waarvan twee van de drie fusiescholen naar een ander bestuur overgaan.
- Het wegvallen van de fusiebekostiging en de meer sobere samenvoegsubsidie.
- Het wegvallen van de NPO-gelden.

De materiële bekostiging blijkt in de praktijk helaas niet toereikend. Dit betekent dat ook Comprix er niet aan ontkomt om een deel van de personele baten in te zetten voor de materiële kosten. De hoogte van deze kosten wordt inzichtelijk gemaakt in het allocatiemodel 23-24 en het bestuursformatieplan 23-27. Het bestuursformatieplan wordt jaarlijks ter instemming voorgelegd aan de GMR (uiterlijk op 1 mei).

3.3 Nationaal Programma Onderwijs
De ontvangsten in het kader van het NPO zijn gebaseerd op het betalingsritme van DUO. De betalingen die het DUO doet aan Comprix in het kader van NPO moeten als baten worden genomen in het jaar van ontvangst. De uitgaven in het kader van het NPO zijn opgenomen conform hoofdstuk 2.3. Het verschil tussen de ontvangsten en uitgaven NPO loopt over meerdere jaren via een dotatie c.q. onttrekking van de bestemmingsreserve NPO. Deze dotatie of onttrekking is expliciet inzichtelijk gemaakt in de begroting.

3.4 Overige overheidsbijdragen
De overige overheidsbijdragen hebben betrekking op gemeentelijke subsidies zoals Veerkieker, Culturele vorming, onderwijs aan het jonge kind en de schakelklas.

3.5 Overige baten
De overige baten bestaan uit loonkostensubsidies en detacheringsinkomsten. De overige baten bestaan verder uit de opbrengsten van de verhuur van leegstaande lokalen aan peuter- en kinderopvang.

3.6 Personeelslasten
De personeelslasten zijn gebaseerd op de huidige formatie in schooljaar 2022-2023 (september 2023) inclusief een inschatting van extra vervanging gebaseerd op het huidige ziekteverzuimpercentage van 5,9%. De samenstelling van de formatie is voor schooljaar 2022-2023 gecontinueerd (vijf maanden voor 2023). Vanaf 1 augustus 2023 is rekening gehouden met het intern herplaatsen van

personeelsleden waarvan de school per 1 augustus 2023 wordt samengevoegd met een school buiten Comprix of gaat sluiten.

Er is rekening gehouden met een stijging van de salariskosten voor de sociale lasten en stijging van de salarissen vanuit de ruimte die op dit moment bekend is voor de CAO 2023-2024. In de begroting is ervan uitgegaan dat deze kosten vergoed worden vanuit de Rijksbekostiging, waarbij het deel voor de stijgende sociale lasten in 2023 al is ontvangen.

Voor de jaren 2024 en verder is geen verhoging van de salariskosten opgenomen en ook is de Rijksbijdrage hiervoor niet opgehoogd. Op dit moment is onbekend wat de toekomstige salarisverhogingen zullen zijn en daarom zijn geen toekomstige verhogingen verwerkt in de begroting. Daarnaast is de verwachting is dat een kostenverhoging vanuit de CAO één op één zal worden vergoed in de Rijksbijdrage en geen sprake is van een resultaateffect.

Vanaf 2024 is er sprake van een noodzakelijke verlaging van de personele lasten als gevolg van de daling van het aantal leerlingen, de vereenvoudiging va de bekostiging, de verlaging van de fusiebekostiging en uiteraard het wegvallen van de NPO-gelden. De formatie is taakstellend maar evenredig over de verschillende jaren in overeenstemming gebracht met de daling van de hiervoor genoemde inkomsten.

Comprix staat voor een forse uitdaging om de komende jaren de personele uitgaven in lijn te brengen met de personele inkomsten. De totale te realiseren krimp van de formatie (exclusief de inzet vanuit het NPO en de in 2023 op handen zijnde fusies dan wel sluiting) bedraagt de komende 5 jaar circa 27 fte. Het betreft hierbij 13 fte voor het wegvallen van de fusiebekostiging en versobering van de samenvoegingssubsidie en 14 fte voor de krimp en structurele daling van de Rijksbijdrage door de vereenvoudiging van de bekostiging. Voor het berekenen van de krimp van het personeelsbestand is uitgegaan van een gemiddelde personele last per fte en is geen onderscheid gemaakt naar functies. Voor de verdeling van de formatie per school wordt verwezen naar het meerjaren bestuursformatieplan. Naast de formatie wordt ook zeker gekeken naar het verlagen van de materiële uitgaven in de komende jaren, zodat de gehele taakstelling niet alleen door het reduceren van de formatie wordt behaald.

Aangezien verschillende - nu nog onzekere - factoren de meerjarenbegroting kunnen beïnvloeden (zeker op de langere termijn) is het van belang om naast het maken van een juiste inschatting van toekomstige ontwikkelingen, ook de actuele ontwikkelingen blijvend te volgen om tijdig bij te kunnen sturen. Dit is vooral van belang betreffende de formatie. Hierbij is de strategische personeelsplanning noodzakelijk om de benodigde krimp inzichtelijk te krijgen en de daling in formatie te realiseren en te zorgen dat Comprix de komende jaren niet met een lerarentekort te maken krijgt.

Om de benodigde krimp van de formatie 'zacht te laten landen', kiest Comprix bewust voor een evenredige daling van de formatie waardoor het resultaat in de meerjarenbegroting een grillig verloop laat zien.

3.7 Afschrijvingen en investeringen

Comprix heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in de scholen en heeft ook de ambitie om het huidige niveau in stand te houden. Deze investeringen betreffen o.a.:

- ICT; zowel in de infrastructuur als in devices.
- In inrichting en meubilair bij nieuwbouw en renovatie.

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de reguliere afschrijvingen van de aanwezige activa, waarbij nieuwe investeringen voor zes maanden aan afschrijving zijn toegevoegd.

Van de voorgenomen investeringen in 2023 en in de jaren daarna kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2023	2024	2025	2026	2027
Lesmethodes	€ 60.000	€ 55.000	€ 50.000	€ 45.000	€ 40.000
Meubilair	€ 126.472	€ 180.483	€ 504.774	€ 21.420	€ 30.000
ICT	€ 548.766	€ 668.558	€ 806.505	€ 153.743	€ 101.087
Totaal geplande investeringen	**€ 735.238**	**€ 904.041**	**€ 1.361.279**	**€ 220.163**	**€ 171.087**

3.8 Huisvestingslasten

De huisvestingslasten betreffen de huur, dotatie aan de onderhoudsvoorziening, energie en water, schoonmaakkosten en heffingen en in verband met de geplande renovaties en nieuwbouw van scholen ook door de externe begeleiding van al die projecten en de externe inzet voor het afhandelen van het klachtenonderhoud. De dotatie van de onderhoudsvoorziening is gebaseerd op de componentenbenadering.

Uitgaven op basis van de meerjaren onderhoudsplanning worden onttrokken aan de voorziening onderhoud. Naast de onderhoudsvoorziening heeft Comprix uit het verleden ook nog een bestemmingsreserve 'optimalisering gebouwen Primo' ad. € 72.000. In het geval sprake is van kosten voor het optimaliseren van een (oud) schoolgebouw die onder de Stichting Primo viel, wordt dit bekostigd vanuit de genoemde bestemmingsreserve. In de begroting 2023 is € 50.000 van deze bestemmingreserve ingezet.

Het meerjarenonderhoudsplan wordt periodiek geactualiseerd. Op basis van de uitgangspunten van het huidige meerjarenonderhoudsplan wordt een bedrag gedoteerd aan de onderhoudsvoorziening van bijna € 490.000.

	2023	2024	2025	2026	2027
Groot onderhoud	€ 572.312	€ 260.900	€ 844.416	€ 663.890	€ 577.955
Totaal gepland groot onderhoud	**€ 572.312**	**€ 260.900**	**€ 844.416**	**€ 663.890**	**€ 577.955**

3.9 Overige instellingslasten

Onder de overige lasten vallen de uitgaven voor het onderwijsleerpakket, de jaarlijkse ICT uitgaven, kosten voor het administratiekantoor, dienstreizen, accountant en representatie. In de begroting is rekening gehouden met de op dit moment bekend zijnde prijsstijgingen, waar prijsstijgingen nog niet bekend zijn is rekening gehouden met een ophoging van 11,6%. Deze 11,6% is gelijk aan de ophoging van de materiële component in de Rijksbijdrage.

3.10 Financiële baten en lasten

Comprix maakt gebruik van 'Schatkistbankieren'. De inschatting van de financiële baten en lasten is nagenoeg nihil.

4. Risicoanalyse en eigen vermogen

4.1 Risicoanalyse

In 2022 heeft Comprix een uitgebreide risicoanalyse gemaakt. Een belangrijk streven van Comprix is het zijn van een organisatie met voldoende omvang en massa, om zo tijdig en verantwoord te kunnen inspelen op risico's die voortkomen uit bijvoorbeeld de krimp en het rijksbeleid. Bij het opstellen van de risicoanalyse is naast het bepalen van de kans en de impact gekeken naar de aanwezige beheersingsmaatregelen. Rekening houdend met het voorgaande is per risico de risicobuffer bepaald.

In de risicoanalyse van Comprix zijn risico's opgenomen die betrekking hebben op:

1. De omvang van het aanwezige personeelsbestand is hoger dan de bekostiging.
2. Personeelsrisico's als gevolg van hoog verzuim, aangepaste wet- en regelgeving of arbeidsconflicten.
3. De materiële uitgaven worden onvoldoende vanuit het Rijk gecompenseerd.
4. Investeringen voor gebouwen moeten deels door de school betaald worden.
5. Onderwijskwaliteit voldoet niet aan de eisen.
6. Systeembeveiliging is onvoldoende op orde of wordt gehackt.

Het grootste financiële risico voor Comprix is het niet tijdig in lijn kunnen brengen van de omvang van de totale formatie met de dalende (personele) bekostiging ten gevolge van de dalende leerlingaantallen, het wegvallen en versoberen van de samenvoegingsmiddelen en het negatieve effect van de vereenvoudigde bekostiging.

Ten aanzien van schaderisico's geldt dat het belangrijkste deel hiervan is verzekerd. Hierbij wordt het risico op het optreden van schade verhaald op de verzekeraar. Voor risico's van te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten worden voorzieningen getroffen. Momenteel worden de voorzieningen gevormd door voorzieningen voor personeel, spaarverlof, jubilea en onderhoud.

De risicoanalyse resulteert in een benodigd eigen vermogen van € 2.850.000. Dit is de minimale hoogte van de algemene reserves die aanwezig moeten zijn om de huidige risico's vanuit de risicoanalyse te kunnen opvangen. Voor Comprix is het blijvend voldoen aan de intern gesteld norm voor de algemene reserve dé graadmeter of Comprix gezond is. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt voldoet Comprix de komende jaren aan de norm voor het benodigd eigen vermogen.

	2023	2024	2025	2026	2027
Aanwezige algemene reserve	€ 3.582.486	€ 3.447.585	€ 3.274.502	€ 3.352.158	€ 3.454.294
Norm	€ 2.850.000	€ 2.850.000	€ 2.850.000	€ 2.850.000	€ 2.850.000
Afwijking benodigd/aanwezig	**€ 732.486**	**€ 597.585**	**€ 424.502**	**€ 502.158**	**€ 604.294**

4.2 Normatief eigen vermogen

In het onderwijs wordt gekeken naar de mogelijke bovenmatige reserves die een bestuur heeft. De inspectie heeft hiervoor een signaleringswaarde ontwikkeld: het normatieve (publieke) eigen vermogen. Het normatief eigen vermogen is voor Comprix de bovengrens van het publiek eigen vermogen.

De ontwikkeling van het aanwezige publiek eigen vermogen in relatie tot het normatief eigen vermogen is in onderstaand overzicht weergegeven:

	2023	2024	2025	2026	2027
Aanschafwaarde gebouwen (0,5 x aanschafwaarde gebouwen x 1,27[1])	€ 92.088	€ 92.088	€ 92.088	€ 92.088	€ 92.088
Boekwaarde overige materiële vaste activa	€ 4.200.559	€ 4.329.313	€ 4.940.635	€ 4.393.268	€ 3.810.934
Rekenfactor x totale baten (0,05 bij baten > = 12 miljoen)	€ 1.877.699	€ 1.744.527	€1.700.741	€ 1.667.469	€ 1.649.303
Normatief eigen vermogen	**€ 6.170.345**	**€ 6.165.928**	**€ 6.733.464**	**€ 6.152.825**	**€ 5.552.325**
Aanwezig publiek eigen vermogen	€ 4.677.244	€ 3.634.343	€ 3.461.260	€ 3.538.916	€ 3.641.052
Afwijking Normatief/aanwezig	**€ 1.493.101**	**€ 2.531.585**	**€ 3.272.204**	**€ 2.613.909**	**€ 1.911.273**

Het aanwezige publiek eigen vermogen ligt ver onder het normatief eigen vermogen.

4.3 Kengetallen

Binnen het Primair Onderwijs wordt gesteld dat er bij een weerstandsvermogen van 5% sprake is van een gezonde financiële situatie. Het weerstandsvermogen eind 2023 bedraagt 14,1%. Met een weerstandsvermogen van 14,1% mag gesproken worden van een gezonde financiële situatie. Door het geschetste beeld van de dalende leerlingaantallen en de benodigde krimp van de formatie, is de komende jaren sprake van een deels negatieve begroting. Hierdoor neemt het weerstandsvermogen af, maar nog (ruim) boven de 5% zal blijven.

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste kengetallen voor Comprix weergegeven:

	Norm	2023	2024	2025	2026	2027
Weerstandsvermogen (e.v./tot. baten)	Min 5%	14,1%	12,1%	11,9%	12,4%	12,9%
Rentabiliteit (res./tot. baten)	Min -10%	0,42%	-2,92%	-0,51%	0,23%	0,31%
Solvabiliteit 1 (e.v./tot verm)		0,35	0,31	0,31	0,32	0,32
Solvabiliteit 2 ((e.v. + voorz.)/tot. verm)	Min 0,3	0,67	0,65	0,65	0,65	0,65
Liquiditeit (vl. activa/ kort v.v.)	Min 0,75	2,18	1,99	1,78	1,88	2,02

5. TREASURY

Comprix beschikt over een treasurystatuut dat voldoet aan de in 2016 herziene Regeling 'Beleggen en belenen" van het Ministerie OCW. Het treasurystatuut van Comprix is voor het laatst gewijzigd in 2019. In het treasurystatuut is beschreven welke treasurytaken en -verantwoordelijkheden van toepassing zijn op Comprix. Tevens worden de beleidskaders vastgelegd voor diegenen die bij deze taken en verantwoordelijkheden betrokken zijn. In dit statuut worden afspraken over onderwerpen als beheersing van rentekosten en -risico's, financierings- en beleggingsvraagstukken vastgelegd.

Treasury heeft bij Comprix in eerste instantie tot doel het minimaliseren van financiële risico's (renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's) en vervolgens het reduceren van financieringskosten, het maximeren van beleggingsopbrengsten en het optimaliseren van het kasbeheer.

Alle publieke middelen worden aangehouden bij de schatkist, aangezien Comprix sinds december 2020 deelneemt aan het zogenaamde 'schatkistbankieren'.

6. MEERJARENBEGROTING 2023 - 2027

6.1 Meerjaren exploitatie

		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten						
	Rijksbijdragen OCW	€ 36.643.901	€ 33.980.470	€ 33.104.745	€ 32.439.296	€ 32.075.998
	Overige overheidsbijdragen	€ 332.562	€ 332.562	€ 332.562	€ 332.562	€ 332.562
	Overige baten	€ 577.512	€ 577.512	€ 577.512	€ 577.512	€ 577.512
Totale baten		**€ 37.553.976**	**€ 34.890.545**	**€ 34.014.819**	**€ 33.349.371**	**€ 32.986.073**
Lasten						
	Personele lasten	€ 31.134.334	€ 29.948.151	€ 28.344.558	€ 27.413.624	€ 27.041.777
	Afschrijvingslasten	€ 788.494	€ 781.931	€ 756.603	€ 774.175	€ 760.066
	Huisvestingslasten	€ 2.710.444	€ 2.560.232	€ 2.563.233	€ 2.566.233	€ 2.569.233
	Instellingslasten	€ 2.763.389	€ 2.642.064	€ 2.522.441	€ 2.516.615	€ 2.511.793
Totale lasten		**€ 37.396.661**	**€ 35.932.378**	**€ 34.186.834**	**€ 33.270.647**	**€ 32.882.869**
Financiële baten en lasten		**€ -1.068**	**€ -1.068**	**€ -1.068**	**€ -1.068**	**€ -1.068**
Resultaat		**€ 156.247**	**€ -1.042.901**	**€ -173.083**	**€ 77.656**	**€ 102.136**
NPO		€ -	€ 858.000	€ -	€ -	€ -
Normatief resultaat		**€ 156.247**	**€ -184.901**	**€ -173.083**	**€ 77.656**	**€ 102.136**

6.2 Meerjaren balans

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Activa					
Materiële vaste activa	€ 4.325.644	€ 4.447.753	€ 5.052.430	€ 4.498.418	€ 3.909.439
Financiële vaste activa	€ 182.262	€ 113.762	€ 111.262	€ 108.762	€ 106.262
Vorderingen	€ 626.207	€ 623.709	€ 621.211	€ 618.713	€ 616.215
Liquide middelen	€ 9.639.154	€ 8.689.279	€ 7.356.140	€ 7.815.864	€ 8.421.060
Totale activa	**€ 14.773.267**	**€ 13.874.504**	**€ 13.141.043**	**€ 13.041.757**	**€ 13.052.976**
Passiva					
Eigen vermogen	€ 5.277.166	€ 4.234.265	€ 4.061.182	€ 4.138.838	€ 4.240.974
Voorzieningen	€ 4.609.963	€ 4.838.601	€ 4.483.723	€ 4.309.281	€ 4.220.864
Lang vreemd vermogen	€ 182.262	€ 113.762	€ 111.262	€ 108.762	€ 106.262
Kort vreemd vermogen	€ 4.703.876	€ 4.687.876	€ 4.484.876	€ 4.484.876	€ 4.484.876
Totale Passiva	**€ 14.773.267**	**€ 13.874.504**	**€ 13.141.043**	**€ 13.041.757**	**€ 13.052.976**